

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1



Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ЗАХИСТ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

В сучасних умовах економічної нестабільності в Україні, основною причиною якої є повномасштабна війна, особливої уваги набуває пошук шляхів підтримання та навіть зростання вітчизняної економіки. Україна потребує залучення значних обсягів іноземних інвестицій з метою забезпечення економічного розвитку та стабільності, підвищення рівня життя населення, стимулювання конкуренції та розвитку бізнесу, нарощення обсягів виробництва та модернізації чинних підприємств, що, в свою чергу підвищить ресурсоспроможність в оборонній сфері.

Особливості інвестиційного клімату в Україні стали предметом дослідження багатьох як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, зокрема таких вчених, як Н. В. Рагуліна [1], В. Войтко, І. В. Демішев, І. М. Крупка, Г. М. Пурій [2], Є. О. Ланченко, Г. І. Стахів, М. В. Тимоць та ін.

Під поняттям «інвестиційний клімат» слід розуміти сукупність факторів (економічних, політичних, правових, соціальних, географічних та ін.), які забезпечують умови та сприяють здійсненню інвестиційної діяльності в певній країні.

При дослідженні інвестиційного клімату в Україні слід розглянути чинники, які безпосередньо впливають на його формування:

1. Нормативно-правове забезпечення. Наявність стабільного законодавства, щодо регулювання режиму здійснення іноземного інвестування, а також наявність в ньому чітко-окресленого механізму провадження та реалізації підприємницької діяльності та гарантій безпеки для іноземних інвесторів створює сприятливе середовище для інвестування.

2. Податкова система. В межах цього чинника можна виділити наявність податкових пільг для окремих типів інвесторів або видів інвестицій, застосування податкових стимулів для активізації інвестиційної діяльності в країні, а також встановлення оптимального та обґрунтованого рівня оподаткування підприємницької діяльності в країні.

3. Політична стабільність, яка повинна мінімізувати протиріччя між законодавчими, виконавчими та судовими органами влади в країні, даний чинник також передбачає постійну оптимізацію та вдосконалення законодавства, особливо, в умовах отримання Україною статусу кандидата в члени Європейського Союзу.

4. Економічний розвиток. Для залучення широкого кола іноземних інвестицій важливе значення набуває наявність модернізованих технологій виробництва, кількість та якість трудових ресурсів та матеріально-технічної бази, високий рівень розвитку інфраструктури підприємств тощо.

5. Тіньова економіка та корупція. Наявність даного чинника негативно впливає на інвестиційну привабливість країни загалом, тому необхідним є життя всіх заходів для його усунення.

Законом України «Про режим іноземного інвестування» для іноземного інвестора встановлено національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, тобто рівні умови діяльності з вітчизняним інвестором. Іноземним інвесторам даються державні гарантії захисту їх капіталовкладень [3].

Проаналізувавши динаміку надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України впродовж 2015–2022 рр. можемо визначити три найнижчі показники інвестування в 2015 році (через економічну кризу, спричинену веденням воєнних дій на сході України та анексією півострова Крим), в 2020 році (через економічну кризу у світі, спричинену коронавірусом) та у 2022 році (що є наслідком початком повномасштабної війни на території України). Серед причин зниження обсягу іноземних інвестицій можемо виділити: високий рівень корупції в країні, нестабільність національної валюти та низький рівень довіри іноземних інвесторів до судової системи України, що в свою чергу, ставить під ризик захист порушених прав та гарантії інвесторів.

Україна – не перша країна, яка стикається з проблемою залучення іноземних інвесторів та надання гарантії безпеки для інвестицій в умовах воєнного стану. І світ вже має механізм для її вирішення. Як свідчить міжнародний досвід, уряди багатьох країн забезпечують страхування інвестицій від воєнних ризиків через спеціалізовані установи.

Найвідоміша така установа – це Багатостороннє агентство гарантії інвестицій (MIGA), яке є підрозділом Групи Світового банку. Агентство сприяє прямим інвестиціям у країни, що розвиваються, страхуючи інвесторів від некомерційних ризиків. До таких ризиків відносяться експропріація, війна або громадянські заворушення. MIGA підтримує інвестиції в інфраструктуру, енергетику, телекомунікації та виробництво. Станом на 2021 рік її загальний страховий портфель складав приблизно \$12,3 млрд у понад 160 країнах.

У США державне страхування інвестицій забезпечує Американська міжнародна фінансова корпорація розвитку (DFC). До 2018 року вона називалась Корпорація закордонних приватних інвестицій (OPIC). Це самоокупна державна агенція США, яка допомагає американським компаніям інвестувати в країни, що розвиваються. OPIC була заснована в 1971 році. Її ключовою функцією було страхування політичних ризиків для американських інвесторів в країнах з підвищеними політичними ризиками.

Страхування інвестицій від воєнних ризиків доступне в багатьох інших країнах світу. Воно має місце у Великобританії, Японії, Німеччині, Франції, Канаді, Австралії, Ізраїлі тощо. В цих країнах держустанови, що забезпечують страхування, як правило, пов'язані з міністерством фінансів або є спеціально створеними незалежними організаціями.

Окремо слід відзначити Ізраїль. Уряд цієї країни задекларував, що конфлікти не мають ставати на заваді економічному розвитку. Саме

економіка допомагає успішно захищатися від ворогів. З 1947 року в Ізраїлі функціонує програма Terrorism risk insurance programme. Ця програма підтримується урядом і призначена для надання страхового покриття збитків, понесених підприємствами та домогосподарствами внаслідок тероризму.

У сфері страхування інвестицій від некомерційних ризиків вирішальну роль відіграють експортно-кредитні агентства (ЕКА). Наприклад, у всіх країнах великої сімки послуги страхування інвестицій надають саме ЕКА.

Отже, інвестиційна діяльність дозволяє здійснювати прогресивні структурні зрушення в економіці, оновлювати її реальний сектор, підвищувати конкурентоспроможність та загалом забезпечувати соціально-економічний розвиток держави. Тому, усунення чинників, які призводять до зменшення кількості іноземних інвестицій та негативно впливають на довіру інвесторів є вкрай важливим кроком для підтримки економіки України.

Разом з тим, вважаємо, що дуже позитивним чинником впливу на рівень інвестиційної привабливості в Україні є одержання нашою країною статусу кандидата у члени Європейського Союзу. Вважаємо, що такий статус дозволить Україні збільшити обсяг іноземних інвестицій в країну шляхом розширення ринків збуту та встановлення надійних логістичних шляхів постачання продукції; зростання обсягів інвестицій у забезпечення кібербезпеки та енергетичної безпеки відповідно до вимог ЄС; можливості реалізації Зеленого курсу ЄС, підвищення інноваційності підприємницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Рагуліна Н. В. Інвестиційний клімат та методи покращення інвестиційного потенціалу на пост-конфліктних територіях України. Ефективна економіка. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6005>
2. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. Гроші, фінанси і кредит. 2020. Вип. 44. С. 199–203.
3. Про іноземне інвестування : Закон України № 93/96-ВР від 19.03.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
4. Wagner, Daniel, and Dante Disparte. Managing Country Risk: A Practitioner's Guide to Effective Cross-Border Risk Analysis. Gower Publishing, 2012. С. 277.
5. Grath, Anders. The Handbook of International Trade and Finance: The Complete Guide to Risk Management, International Payments and Currency Management, Bonds and Guarantees, Credit Insurance and Trade Finance. Kogan Page Publishers, 2014. С. 288.

Ключові слова: інвестиції, іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, стратегії захисту інвестицій, захист інвестицій в умовах війни, страхування інвестицій, міжнародний досвід захисту інвестицій.

Key words: investments, foreign investments, investment climate, strategies of investment protection, protection of investments in war, insurance of investment, international practice of investment protection.

Галімурка Петро Іванович

Тимчасові заходи Міжнародного суду ООН як підстава
для обмеження юрисдикційних імунітетів: український контекст . . . 389

Громлюк Аліна Віталіївна

Проблемні питання розгляду справ ЄСПЛ за скаргами
щодо порушення права власності . . . 392

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна

Становлення та розвиток концесії . . . 394

Димов Кирило Борисович

Розвиток міжнародних та національних механізмів захисту
права на житло біженців та вимушених мігрантів внаслідок
міжнародного збройного конфлікту в Україні . . . 397

Жакун Маргарита Юріївна

Захист іноземних інвестицій в умовах воєнного стану:
міжнародний досвід для України . . . 401

Мануїлова Катерина Вікторівна,

Рудецька Поліна Андріївна

Міжнародна кримінальна відповідальність посадових осіб
держави за вчинення міжнародного злочину . . . 404

Редченко Ярослав Олександрович

Міжнародно-правова проблематика визнання цифрових валют
офіційними платіжними засобами . . . 407

Степанова Снежана Петрівна

Елементи нової моделі міжнародного волонтерства в Україні . . . 411

Череповський Костянтин Валерійович

Справедливий і рівноправний режим як багатопарова
комбінація принципів права . . . 415

Шипко Станіслав Олександрович

Міжнародно-правове регулювання боротьби з кіберзлочинністю . . . 419

СЕКЦІЯ 9
ЕКОНОМІКА ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО
В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ, ВІЙНИ
ТА ПІСЛЯВОЄННА ВІДБУДОВА УКРАЇНИ

Кібік Ольга Миколаївна,

Слободянюк Ольга Василівна

Інтеграційна стратегія в системі забезпечення відновлення
та розвитку України . . . 422

Котковський Володимир Станіславович

Повоєнне реформування енергетичного комплексу України . . . 426

Котлубай Вячеслав Олексійович

Підвищення рівня інноваційності українських бізнес-структур
в умовах війни . . . 428